

Risicovol spel: met een gerust hart of beren op de weg?

BRON: Expertisecentrum Kinderopvang, 2024

Mogelijk gemaakt met een projectsubsidie van Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Deze teamanalyse geeft een beeld van bij welke vormen van risicovol spel de pedagogisch professionals zich comfortabel voelen of waar zij nog zorgen hebben over de veiligheid of verantwoordelijkheid. Je verkent waar de zorgen vandaan komen en stelt doelen zodat de vormen van risicovol spel waar nog niet veel ruimte voor wordt gegeven meer ruimte krijgen binnen veilige kaders voor de pedagogisch professionals.

VOOR WIE

Pedagogisch coaches, locatiemanagers en pedagogisch professionals

DOEL

De tool richt zich op bewustwording van de mate van comfort van het team ten opzichte van risicovol spel. Met de uitkomst van de analyse kan worden gekeken welke doelen het team kan stellen om meer ruimte te geven voor risicovol spel en wat het team daarvoor nodig heeft.

WAT

Pedagogisch professionals wordt gevraagd de individuele vragenlijst in te vullen. Op de vragenlijst staan de 8 vormen van risicovol spel en per vorm staan een aantal praktijkvoorbeelden waarbij de pedagogisch professionals de mate van comfort aangeven. Zo ontstaat er per vorm een score. De pedagogisch coach of locatiemanager neemt de scores over op een teamoverzicht wat een totaalbeeld geeft van hoe comfortabel het team is bij de verschillende vormen van risicovol spel. Tijdens een teamoverleg kunnen de overeenkomsten en verschillen in het team besproken worden. Op basis van de uitkomst kan het team gezamenlijk doelen stellen om meer ruimte te geven voor risicovol spel.

WERKWIJZE

De tool kan worden ingezet als 0 meting voor hoe comfortabel het team zich voelt bij risicovol spel en voor het stellen van teamdoelen om bijvoorbeeld meer ruimte te geven voor risicovol spel.

Vraag de pedagogisch professionals om de vragenlijst in te vullen en de score te berekenen. Neem de scores over op het teamoverzicht en bereken de gemiddelde. Neem het teamoverzicht mee naar het teamoverleg en bespreek met elkaar waar de overeenkomsten liggen, waar de verschillen liggen en hoe het team elkaar kan versterken.

De tool kan ook worden gebruikt als zelfevaluatie door een pedagogisch professional of tijdens een individuele coaching waarbij de pedagogisch professional individuele doelen stelt om meer ruimte te geven voor risicovol spel.

GOED OM TE WETEN/INLEIDING

Voor het invullen van de vragenlijst is enige kennis over de verschillende vormen van risicovol spel noodzakelijk. Hiervoor is bijvoorbeeld de praatplaat risicovol spel te gebruiken.

→ Vragenlijst voor pedagogisch professionals

Laat jij kinderen met een gerust hart risicovol spelen of zie je nog beren op de weg? Door het invullen van deze zelfevaluatie vorm je een beeld van hoe comfortabel je je voelt bij de verschillende vormen van risicovol spel, maar ook waar je mogelijk nog gevaren ziet of zorgen over hebt.

Hoe invullen? Lees de stelling door en geef een cijfer tussen de 1 en de 5

- 1 - helemaal oneens
- 2 - oneens
- 3 - niet eens maar ook niet oneens
- 4 - eens
- 5 - helemaal eens

Als je geen ervaring hebt met een specifieke leeftijdscategorie, hoef je hier geen cijfer aan te geven. Na het invullen bereken je je subtotale en gemiddelde. Let op! Als je een stelling niet hebt ingevuld, reken deze stelling dan ook niet mee met het berekenen van het gemiddelde. Dus als er zes stellingen staan en je hebt er vijf een cijfer gegeven, deel je je subtotale door vijf in plaats van zes.

Voor alle stellingen geldt: het gaat om het risicovol spel, je hoeft geen rekening te houden met mogelijke belemmerende factoren uit de omgeving (bijvoorbeeld slapende baby's, een uitstekende spijker, een hek dat open staat)

	1-5
Spelen met snelheid	
1. Ik voel me op mijn gemak als kinderen achter elkaar aanrennen of tikkertje spelen	
2. Ik vind het acceptabel om pakspelletjes te spelen waarbij de baby snelheid maakt met kruipen	
3. Ik ben comfortabel met baby's die van een glijbaantje afglijden	
4. Ik vind het acceptabel dat dreumesen op loopfietsjes snelheid maken	
5. Als kinderen van een heuvel rennen of rollen of snel rondjes draaien voel ik me op mijn gemak	
6. Ik ben comfortabel met kinderen die snelheid maken met fietsen, stepjes, skateboards, etc.	
Subtotaal	
Gemiddeld (= subtotaal delen door 6)	

	1-5
Spelen met hoogte	
1. Ik vind het acceptabel dat kinderen klimmen, ook als er een risico op vallen is	
2. Ik laat kinderen met een gerust hart risico's nemen zoals op een trap klimmen of over een balk lopen, zelfs als ze dit nog spannend vinden	
3. Ik ben comfortabel met kinderen die iets gebruiken om te klimmen om ergens bij te komen	
4. Ik voel me op mijn gemak als kinderen in bomen klimmen	
5. Ik ben comfortabel als kinderen op het hoogste punt van de schommel afspringen	
6. Ik vind het acceptabel als peuters zelfstandig over een parcours met hoogteverschillen heen klimmen	
Subtotaal	
Gemiddeld (= subtotaal delen door 6)	

Spelen met riskante gereedschappen

1. Ik ben comfortabel met kinderen laten werken met messen en andere scherpe gereedschappen	
2. Ik voel me op mijn gemak als BSO kinderen hout of karton bewerken met gereedschappen	
3. Ik ben comfortabel als peuters helpen met fruit snijden	
4. Ik vind het acceptabel als peuters met hamertje tik werken	
5. Ik ben comfortabel met kinderen die met scheppen in de zandbak graven en spelen	
6. Ik voel me op mijn gemak als kinderen met gereedschappen met klei werken	
7. Ik vind het acceptabel dat kinderen zelf kinderscharen kunnen pakken	
8. Ik vind het acceptabel dat de oudste BSO kinderen met zagen en schroefmachines werken om een hut te bouwen	
9. Ik voel me op mijn gemak als BSO kinderen met een zakmes takken snijden of schillen	
Subtotaal	
Gemiddeld (= subtotaal delen door 9)	

Spelen met impact

1. Wanneer kinderen met auto's tegen elkaar botsen voel ik me op mijn gemak	
2. Ik ben comfortabel als kinderen zich op een matras of in een kussen laten vallen	
3. Ik laat kinderen met een gerust hart torens omgooien	
4. Ik voel me op mijn gemak als kinderen zich in de sneeuw of in een berg bladeren laten vallen	
5. Ik ben comfortabel met kinderen die met hun lijven tegen elkaar aanbotsen	
6. Ik vind het acceptabel als kinderen met een bal tegen een muur aangooien of aanschoppen	
Subtotaal	
Gemiddeld (= subtotaal delen door 6)	

Spelen bij gevaarlijke elementen

1. Ik ben comfortabel bij de oudste BSO kinderen die een risico lopen bij gevaarlijke elementen, zoals een drukke weg oversteken of een bal uit de sloot pakken	
2. Ik voel me op mijn gemak als de dreumesen onder toezicht bij een diepe plas spelen of door de plassen lopen	
3. Ik vind het acceptabel om peuters in de buurt van brandnetels en prikkelsruiken te laten spelen	
4. Ik voel me op mijn gemak als BSO kinderen pootje baden, een dam bouwen of steentjes gooien in een vijver of ondiep meer	
5. Ik ben comfortabel bij de peuters die een broodje bakken bij een gecontroleerd kampvuur	
6. Ik ben comfortabel bij BSO kinderen die onder toezicht een vuurtje maken	
7. Ik kan de oudste BSO kinderen met een gerust hart zelf laten vissen bij de sloot achter de BSO	
Subtotaal	
Gemiddeld (= subtotaal delen door 7)	

1-5

Ruig spel

1. Ik ben comfortabel met kinderen die stoeien
2. Ik voel me op mijn gemak als de kinderen met kussens, knuffels of zachte ballen tegen elkaar aan gooien
3. Ik vind het acceptabel dat kinderen zwaardvechten met stokken
4. Als kinderen touwtrekken voel ik me op mijn gemak
5. Ik ben comfortabel met kietelspellletjes met baby's en dreumesen
6. Ik laat de BSO kinderen met een gerust hart een potje rugby spelen
7. Ik voel me op mijn gemak als kinderen hun krachten aan elkaar meten

Subtotaal**Gemiddeld** (= subtotaal delen door 7)

1-5

Plaatsvervangend risico

1. Ik voel me op mijn gemak als kleine kinderen kijken naar het risicovol spel van oudere kinderen, zoals van een trapeuning glijden of in een boom klimmen
2. Ik vind het acceptabel dat een dreumes kijkt naar hoe een peuter op de draaistoel van de pedagogisch medewerkers klimt
3. Ik ben comfortabel als kinderen kijken naar stoeiende kinderen waarbij er iets mis gaat

Subtotaal**Gemiddeld** (= subtotaal delen door 3)

1-5

Verdwijnen

1. Ik voel me comfortabel als kinderen uit het zicht spelen
2. Ik kan met een gerust hart de peuters in de tuin achter struiken of een muurtje laten spelen
3. Ik vertrouw erop dat kinderen zich houden aan de afspraken, ook als ze uit het zicht spelen
4. Ik ben comfortabel als baby's in een wiegje, huisje of kast of onder tafel kruipen
5. Ik voel me op mijn gemak als de oudste BSO kinderen verstoppertje spelen buiten het BSO terrein, binnen afgesproken kaders
6. Ik kan de BSO kinderen met een gerust hart in een ruimte laten spelen zonder direct toezicht
7. Ik ben comfortabel bij het zelfstandig buitenspelen van de peuters als ze in de buurt van de deur naar de groep blijven
8. Ik ben op mijn gemak als de BSO kinderen zelfstandig buiten spelen op het BSO terrein

Subtotaal**Gemiddeld** (= subtotaal delen door 8)

→ Jouw score

Vorm risicovol spel	Gemiddeld
Spelen met snelheid	
Spelen met hoogte	
Spelen met riskante gereedschappen	
Spelen met impact	
Spelen bij gevaarlijke elementen	
Ruig spel	
Plaatsvervangend risico	
Verdwijnen	

Interpretatie van de score

- Gemiddeld 4 of hoger:** Je voelt je comfortabel met de vorm van risicovol spel en hebt vertrouwen in de voordelen voor de ontwikkeling van het kind.
- Gemiddeld 3:** Je staat soms open voor de vorm van risicovol spel, maar kan ook nog twijfels of zorgen hebben.
- Gemiddeld 2 of lager:** Je bent terughoudend in het toestaan van de vorm van risicovol spel en kan geneigd zijn om risico's te vermijden vanwege zorgen over veiligheid of verantwoordelijkheid.

→ Voor de pedagogisch coach/locatiemanager

Verzamel de ingevulde lijsten en neem de subtotaal van de pedagogisch professionals uit een team over op onderstaande tabel

Naam team:

Vorm risicovol spel	Pedagogisch professional 1	Pedagogisch professional 2	Pedagogisch professional 3	Pedagogisch professional 4	Pedagogisch professional 5	Subtotaal	Gemiddeld (=subtotaal delen door aantal professionals)
Spelen met snelheid							
Spelen met hoogte							
Spelen met riskante gereedschappen							
Spelen met impact							
Spelen bij gevaarlijke elementen							
Ruig spel							
Plaatsvervangend risico							
Verdwijnen							

Tijdens een teamcoaching of teamoverleg kan gezamenlijk gekeken worden naar de scores. Bij welke vormen van risicovol spel voelt het team zich comfortabel? Bij welke vormen is het team nog niet zo op zijn gemak? Zijn er vormen van risicovol spel waar het team diversiteit laat zien en hoe kan deze diversiteit benut worden?

Hierbij kunnen verdiepende vragen worden gesteld over de reden van het al dan niet comfortabel voelen bij de verschillende vormen en het verantwoordelijkheidsgevoel van de pedagogisch professionals, zoals:

- Vinden we het onze taak om kinderen de gelegenheid te geven om risicovol te kunnen spelen?
- Voelen we ons verantwoordelijk voor kinderen leren omgaan met kleine risico's?
- Wat is onze rol tijdens risicovol spel van kinderen?
- Wat doe je als je je niet prettig voelt bij een situatie waarin kinderen risicovol spelen?
- Voel je je verantwoordelijk voor letsel bij kinderen als kinderen zich bezeren tijdens risicovol spel?
- Voelen we ons comfortabel met het uitleggen van het belang van risicovol spel en hoe dit de ontwikkeling van kinderen kan bevorderen aan ouders?
- Spelen zorgen over hoe ouders zullen reageren mee bij het toestaan van risicovol spel?

Stel tot slot doelen met elkaar om meer ruimte te geven voor vormen van risicovol spel waar het team zich niet (volledig) comfortabel bij voelt. Maak afspraken hoe dit doel bereikt kan worden en wat de pedagogisch professionals hiervoor nodig hebben.